

חג מתן תורה אצל שר התורה

טו"ת בהלכות החג עם רבינו

אשה במגילת רות

שאלה: אם אשה צריכה לשמוע מגילת רות.
תשובה: ככל קה"ת.

קטן בבשר וחלב

שאלה: מהו השיעור לקטן בבשר וחלב אם צריך להקפיד שש שעות כגדול, או יש להקל בשע"ד בפחות כשלא הגיע לחינוך.
תשובה: כגדול ובשע"ד יש להקל בפחות.

עוד בענין הנ"ל

שאלה: אם קטן שאינו בר הבנה יש להמתין ו' שעות.
תשובה: כן.

בהמתנת בשר וחלב

שאלה: יש שחידש שאם ישן כליל שבועות אף שלא עברו שש שעות מאכילת בשר מותר בחלב.
תשובה: צ"ע.

עמידה בעשרת הדברות

שאלה: אם צריך לעמוד בעשרת הדברות.
תשובה: המנהג לעמוד.

סחיטת תפוזים ביו"ט

שאלה: אם מותר לסחוט תפוזים ביו"ט לשתות.
תשובה: כמדומה שלא.

גדר מתוך ביו"ט

שאלה: היתרא דמתוך דהותרה לצורך אוכל נפש הותרה נמי לאינו אוכ"נ אם ה"ז בגדר דחוויה או הותרה.
תשובה: הותרה.

מתוך למצוות עשה לחבירו

שאלה: יש שחידש שרק במ"ע למקום אמרי' מתוך ולא במ"ע לחבירו כאבידה.
תשובה: זה חידוש.

מתוך להריגת זבובים

שאלה: אם אמרי' ביו"ט מתוך, להרוג זבובים שמצערים אותו דהותר לצורך אוכ"נ הותר ללא אוכ"נ.
תשובה: לא בכל המלאכות התירו משום מתוך כמ"ש הרמב"ם.

מתוך לצורך קטן

שאלה: אם אמרי' מתוך לצורך מצות חינוך לקטן.
תשובה: יתכן.

[מועדי הגר"ח - באדיבות מכון גם אני אודך]

שואלין בשבועות

שאלה: אם אמרי' שואלין ודורשין קודם חג השבועות.
תשובה: יתכן.

נשים בתוספת

שאלה: למש"כ הט"ז והמג"א ס' תצ"ד דמאחרין תפילת ערבית משום תמימות, א"כ נשים שלא סופרות אם יכולות לקבל הירו"ט מבעו"י ולהתפלל ולקדש.
תשובה: לא.

ב"ת בשבועות

שאלה: הסופר ספיע"ה בחג השבועות אם עובר בכל תוסף.
תשובה: אם מכוון למצוה עובר.

לימוד או תיקון

שאלה: מה עדיף כליל שבועות ללמוד כל הלילה או לומר תיקון.
תשובה: כרצונך.

קטן להיות ער

שאלה: אם צריך לחנך קטן להיות ער כל הלילה.
תשובה: כרצונו.

אשה בתיקון

שאלה: אם אשה צריכה לומר תיקון שבועות.
תשובה: לא נהוג.

להפסיק לברכת התורה

שאלה: מי שלומד כל הלילה עד הבוקר, אם איכא איסור ללמוד קודם ברכה"ת וחייב להפסיק, או שא"צ להפסיק.
תשובה: בודאי חייב להפסיק.

עוד בענין הנ"ל

שאלה: כתב לי מרן שליט"א דהלומד כליל שבועות חייב להפסיק קודם ברכה"ת, וצ"ע ממה שמוכא בשם מרן שליט"א בשם החזו"א שכליל שבועות רשאי להמשיך וא"צ להפסיק.
תשובה: כי סבר שבשעה"ד אפשר לסמוך שהוי המשך הלילה.

מגילת רות קודם ברכת התורה

שאלה: אם אפשר לקרוא מגילת רות קודם שחרית וברכה"ת.
תשובה: לא.

בדרכו נלך

שביבי הוד בדרכו הגדולה - כפי שנכתב ע"י הגאון ר' אליהו כהן, באדיבות מכוון גם אני אודך.

(ילה"ע שקרוב לודאי שהייתי אז לפני בר מצוה, והיה מקום ללמוד מכאן שרבינו הקפיד שלא להשתמש אפי' עם כהן קטן - אך לאחר יותר מיובל שנים לא אוכל לזכור בודאות, והרי זה בבחינת אין למדין הלכה מפי מעשה (ב"ב קל:), ידוע מה שדנו האחרונים לגבי השתמשות בכהן קטן ע"ש בדרשו (או' 178) עפ"י המ"ב והפוסקים) ואכ"מ.

לא לצאת מארה"ק

הקפיד ביותר שלא לצאת מגבול ארץ הקודש, שנים רבות טרח להגיע עד קצוי ארץ לשמש כסנדק וכדלעיל, אך תנאי אחד התנה שלא לצאת מגבול א"י, אף לא נכנס למקומות המסופקין, ואכמ"ל בסוגיא זו שכבר האריך בה בדר"א הל' תרומות ע"ש.

ענוונותו הגדולה

בענוונותו לא עמד מעולם בכותל המזרח של ביהמ"ד, אלא אצל העמוד הסמוך להבימה, גם כאברך בכלל חזו"א ישב כל השנים במערב ביהמ"ד, אולי באשר לא תפס שום משרה מימיו, הרי שבענוותו היתירה לא ראה עצמו בר-הכי... ברס, פ"א בשנה היה יושב במזרח בזמן השיעור של אביו הגדול ביא"צ של רבינו החזו"א, אז ישב במזרח יחד עם הג' ר"א הורביץ ז"ל ועוד משום כיבוד-אב בינה זאת.

כמו"כ כשמסר השיעור ביא"צ החזו"א וביא"צ אביו הגדול ז"ל עמד במזרח למסור השיעור מפני כבוד הציבור, אך בידוע שלא האריך מפני אימתא דציבורא, ואף בשנים קדמוניות כמדומה שלא דיבר יותר מעשר דק'. ורק בשיעור הירו' שהיה לפני קומץ תלמידים נמשך השיעור כמדומה מחצית השעה.

כבוד הספרים

הקפיד מאד על כבוד הספרים, ספר שהיה מונח שלא בדרך כבוד סידרו מיד לפי כבודו, גם בראיתו הקלושה יכל להבחין בכך מעברו השני של ביהמ"ד, ואף כשהלך בקושי מ"מ טרח לקצה ביהמ"ד כדי לסדר הספרים בדרך כבוד. כמדומה שבביתו הקפיד שלא לישיב עם הגב אל הספרים היינו שלא ישיב אלא באופן שלא יהיו ספרים מאחורי גבו!! כמו"כ הקפיד מאד להשיב הספרים למקומם) וכדלעיל.

מיהו בעל מום

כאמור וכידוע לא תפס רבינו בשום תפקיד ומשרה מימיו, אף לא היו לו חצוצרות להריע ברבים, אבל בלי כלים אלו היה קולו נשמע מסוף העולם ועד סופו, ובכל ענין שעלה על הפרק היו הכל מתעניינים וחוקרים מה אמר על כך רבינו ומה דעתו דעת תורה.

אך בלי ספק, אחד מהנושאים הבולטים ביותר שהחדיר בציבור בני-התורה, ושזה היה בבחינת הוא היה אומר, היינו שבעצם מהותו דיבר ואמר זאת, למרות שמעולם לא דיבר לפני ציבור ולא תקע בשופר מימיו, אבל אפשר לומר בבירור שאין בן-תורה שלא יודע מהי דעתו. ובלי ספק שהנושא המרכזי שנשמע ונלמד מדרכיו, שאין לך שלימות כידיעת התורה ואין לך בעל מום כמי שחסר לו ידיעת תורה"ק.

כדי להבהיר הדברים בלי להאריך, כדאי לחקוק אמרה נאה ששמעתי על אברך שהיתה לו בת עם נכות ל"ע, ומשהגיעה לפרקה נכנס אל הקודש פנימה ושאל על מה עליו לוותר, היאך לגשת אל הסוגיא בהיכ"ת זו. רבינו ז"ל השיבו על אתר שיקח בחור שיודע את כל השס חוץ ממסכת אחת...!!!

כמדומה שאין כמו מעשה זה לאלף אותנו בינה עד כמה היה רבינו חדור בהכרה זו, מהו אדם השלם ומי נקרא בעל מום ל"ע, ועד כמה החדיר השקפה טהורה וברורה זו לכל סובביו והן עתה בסילוקו אבדנו את המורה הגדול שנטל מקל והכה על קדקודינו - חבל על דאבדין.

החזרת הספר למקומו

אחד ממעלותיו המופלאות הי' ניצול הזמן עד להפליא, כשנפל עליו עול הציבור בהסתלקות אביו הגדול זללה"ה, קבע מסמרות של שעה א' בערב ושמר בכל משמר על זמני לימודו גם כשהמונים צבאו על פתחו בכל יום.

ובידוע שכן יעץ גם להצ' ר"פ אבוחצירא לאוי"ט שבצעירותו ממש נתעטר בעטרת אביו ששחל"ה, והציעו כמו"כ לשמור על זמני לימודו. כמו"כ הבריתות שהיו כמה וכמה בכל יום, היה עם סדר ומשטר שלא יופרע זמני הלימוד ששמר עליהם ביותר.

דכירנא כד הוינא טליא בהיות רבינו זללה"ה כבן ארבעים אירע שהגיע למנחה בשבת כמה דקות קודם, באותה עת היה פנוי לעצמו, שעדיין לא צבאו ההמונים, שעדיין נהרו בשעתו אצל זקני הדור הקודם אביו מרנא הקה"י ורה"י הגרא"מ ז"ל. או אז שהיה צריך להמתין כמה רגעים בודדים כמובן שרבינו ז"ל חס אף עליהן שלא ילכו לאיבוד בבחינת דין פרוטה כדין מאה, מיד לקח גמ' ושקד ברגעים אלו.

הוא נגש אח"כ להחזיר הספר (איני זוכר אם מיד קודם התפילה או לאחריה), שכך היה מנהגו בקודש שהקפיד תמיד להחזיר כל ספר למקומו כאשר היה גם באמנה של אביו רבינו זללה"ה, ובאמת פ"א כשחזר רבינו הקה"י זללה"ה לביתו לאחר מנחה בשבת, ובידוע שהיה חולה ברגליו רבות בשנים והלך תמיד עם מקל, אך בש"ק לא טלטל והיתה הליכתו בקושי רב, אך מ"מ באמצע הדרך כשכבר הגיע לרשב"ם 15, חזר על עקבותיו כשאף אחד לא ידע מדוע, נתברר שזכר ששכח להחזיר הספר למקומו ומשום כך חזר על עקבותיו!!!

מפורסם מכתבו של רבינו הקה"י בגנות המטיל מלאכתו על אחרים ואינו מחזיר ספריו למקומם. רבינו ז"ל מעולם לא הורה לאחרים כמה שלא הקפיד בעצמו, והיה בבחינת נאה דורש ונאה מקיים. הוא התייחס בחומרה רבה על מי שאינו מקפיד בכך. אך כאמור הקפיד על כך בעצמו במסירות, ולכשאירע ששכח, הוא מיד שב על עקבותיו למרות הקושי הרב שהיה לו בכל פסיעה ופסיעה כזכור.

אי"צ לומר שלא בקש מזולתו, שמעולם לא הטריח אחרים, ולא בקש מאומה מאף אחד, חזר בכבודו ובעצמו לתדהמת סובביו שנשתוממו לראותו לפתע שב על עקבותיו, אך בדיעבד נחקק הדבר כמה חמור הדבר שח"ו לא יטיל מלאכתו על אחרים ולא ישאיר הגמ' מבלי שישבנה בעצמו למקומה - בינה זאת.

רבות היה מקום להרחיב על הנהגתו בקודש של רבינו הקה"י שברח מהכבוד ולא הסכים מעולם שימשוהו, אך טבעי שחזר על עקבותיו ולא שיתף בכך אף את נכדו ומקורביו שליוהו.

ודכירנא שמקרה דומה אירע כשהתפלל פ"א בהיכל ישיבת פונביז' לשמחת האופרוף של אחד מצאצאיו לאוי"ט, ולאחר התפילה כשיצא שב למקומו שזכר ששכח כמדומה צעיף, וכדרכו בקודש לא דיבר מאומה אלא בעצמו שב על עקבותיו לתדהמת מאות מאות הסובבים, והרבה יש להרחיב בזה שכמו"כ מדובר בשב"ק שכאמור כל פסיעה באה לו בקושי רב, ואעפ"י"כ שב בכבודו ובעצמו ואכמ"ל בזה.

באותה הזדמנות שמורינו ז"ל הלך להחזיר הספר, נגשתי בהיותי עלם מן הסתם לפני בר-מצוה, ובקשתי ליקח הספר מידו להשיבנו תחתיו, ואמר לי להביא מ"ב ח"ב והראה לי שאסור להשתמש עם כהן, עזות היתה בי והצבעתי על המ"ב (קכח ס"ק קעה) שבאדם חשוב שהוא חפץ לשמשו ונהנה מזה שרי אפי' בחנם, מורינו ז"ל חייד והרשני ליקח הספר תחתיו...